

Mediji i informiranje

Sud Europske unije
PRIOPĆENJE ZA MEDIJE br. 106/15
U Luxembourg 23. rujna 2015.

Mišljenje nezavisnog odvjetnika u predmetu C-362/14
Maximillian Schrems/Data Protection Commissioner

Prema mišljenju nezavisnog odvjetnika Y. Bota, Komisijina odluka kojom je utvrđena odgovarajuća razina zaštite osobnih podataka u SAD-u ne sprečava nacionalna tijela vlasti da obustave prijenos podataka europskih članova Facebooka na poslužnike u SAD-u

Nezavisni odvjetnik usto smatra da je ta odluka nevaljana

Direktiva o obradi osobnih podataka¹ određuje da se prijenos takvih podataka trećim zemljama može izvršiti ako ta treća zemlja jamči odgovarajuću razinu zaštite tih podataka. Isto tako, prema Direktivi, Komisija može utvrditi da neka treća zemlja jamči odgovarajuću razinu zaštite. Čim Komisija donese takvu odluku, može se izvršiti prijenos osobnih podataka toj trećoj zemlji.

Maximillian Schrems, austrijski državljanin, služi se Facebookom od 2008. Kao i u slučaju ostalih članova koji žive u Uniji, podaci koje M. Schrems stavi na Facebook prenose se, u cijelosti ili djelomice, od Facebookova irskog društva kćeri na poslužnike koji su smješteni na državnom području SAD-a, gdje se onda pohranjuju. M. Schrems podnio je pritužbu irskoj agenciji za zaštitu podataka smatrajući da, s obzirom na činjenice koje je 2013. otkrio Edward Snowden, a koje se odnose na aktivnosti obavještajnih službi SAD-a (osobito National Security Agency ili NSA-e), pravo i praksa SAD-a ne pružaju nikakvu stvarnu zaštitu od SAD-ovog nadzora podataka koji su preneseni u tu zemlju. Irska agencija odbila je pritužbu uz obrazloženje, među ostalim, da je u odluci od 26. srpnja 2000.² Komisija ocijenila da SAD jamči u sklopu sustava „sigurne luke“³ odgovarajuću razinu zaštite prenesenih osobnih podataka.

U postupku koji se vodi pred High Court of Ireland (Visoki sud Irske), taj sud želi saznati sprečava li navedena Komisijina odluka nacionalno nadzorno tijelo da provede istragu povodom pritužbe u kojoj se tvrdi da neka treća zemlja ne jamči odgovarajuću razinu zaštite i da po potrebi obustavi sporni prijenos podataka.

U svojem danas iznesenom mišljenju nezavisni odvjetnik Yves Bot smatra da **postojanje Komisijine odluke** kojom je utvrđena odgovarajuća razina zaštite prenesenih osobnih podataka **ne može ukinuti ili smanjiti ovlasti nacionalnih nadzornih tijela** koje ona imaju na temelju Direktive o obradi osobnih podataka. Usto smatra da je **Komisijina odluka nevaljana**.

Nezavisni odvjetnik prije svega smatra da, s obzirom na važnost njihove uloge u području zaštite podataka, ovlasti za intervenciju nacionalnih nadzornih tijela moraju ostati potpune. Kad bi nacionalna nadzorna tijela bila apsolutno vezana Komisijinim odlukama, to bi neizbježno ograničilo njihovu potpunu neovisnost koju imaju u skladu s Direktivom. Nezavisni odvjetnik stoga zaključuje da je jedno nacionalno nadzorno tijelo, ako smatra da se prijenosom podataka krši zaštita građana

¹ Direktiva 95/46/EZ Europskog Parlamenta i Vijeća od 24. listopada 1995. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom protoku takvih podataka (SL L 281, str. 31.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 7., str. 88.).

² Odluka Komisije 2000/520/EZ od 26. srpnja 2000. sukladno s Direktivom 95/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o primjerenosti zaštite koju pružaju načela privatnosti „sigurne luke“ i uz njih vezana često postavljana pitanja koje je izdalo Ministarstvo trgovine SAD-a (SL 2000., L 215, str. 7.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 16., svezak 3., str. 9.).

³ Sustav sigurne luke uključuje čitav niz načela u vezi sa zaštitom osobnih podataka u pogledu kojih američki poduzetnici mogu dobrovoljno preuzeti obvezu njihove primjene.

Unije u pogledu obrade njihovih podataka, ovlašteno obustaviti taj prijenos, i to bez obzira na Komisijinu opću procjenu u njezinoj odluci. Naime, ovlast koja je Direktivom dodijeljena Komisiji ne utječe na ovlasti koje ta ista direktiva daje nacionalnim nadzornim tijelima. Drugim riječima, **Komisija nema nadležnost za ograničavanje ovlasti nacionalnih nadzornih tijela.**

Iako nezavisni odvjetnik priznaje da su nacionalna nadzorna tijela pravno vezana Komisijinom odlukom, on smatra da im takav obvezujući učinak ne može nametnuti da pritužbe odbijaju u skraćenom postupku, to jest odmah i bez ikakvog ispitivanja jesu li osnovane, tim više što je utvrđivanje odgovarajuće razine zaštite u podijeljenoj nadležnosti država članica i Komisije. Komisijina odluka svakako ima važnu ulogu u ujednačavanju uvjeta za prijenos među državama članicama, ali to ujednačavanje može potrajati samo dok to utvrđenje nije dovedeno u pitanje, osobito u postupku povodom pritužbe na temelju koje nacionalna nadzorna tijela moraju postupati u skladu sa svojim ovlastima istrage i zabrane koje su im priznate u Direktivi.

Nadalje, nezavisni odvjetnik smatra da ako su u trećoj zemlji u koju su preneseni osobni podaci utvrđeni sustavni nedostaci, **države članice moraju biti u stanju poduzeti mjere koje su nužne za zaštitu temeljnih prava** zaštićenih Poveljom Europske unije o temeljnim pravima, među kojima su **pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog života i pravo na zaštitu osobnih podataka.**

Uzimajući u obzir dvojbe koje su se tijekom postupka javile u pogledu valjanosti Odluke 2000/520, nezavisni odvjetnik smatra da Sud mora provjeriti to pitanje te zaključuje da je ta odluka nevaljana. Naime, iz utvrđenja do kojih su došli High Court of Ireland i sama Komisija proizlazi da **pravo i praksa SAD-a dopuštaju prikupljanje prenesenih osobnih podataka građana Unije u velikim razmjerima a da oni sami nemaju djelotvornu sudsku zaštitu.** Ta činjenična utvrđenja pokazuju da Komisijina odluka ne sadržava dovoljna jamstva. Zbog tog nedostatka jamstava navedena odluka provela se na način koji ne odgovara zahtjevima koji proizlaze iz Direktive i Povelje.

Nezavisni odvjetnik usto smatra da pristup koji prenesenim podacima imaju američke obavještajne službe predstavlja **zadiranje u pravo na poštovanje privatnog života i pravo na zaštitu osobnih podataka** koja su zajamčena Poveljom. Isto tako, to što građani Unije nemaju mogućnost da ih se sasluša o pitanju presretanja i nadzora njihovih podataka u SAD-u **zadiranje je**, prema mišljenju nezavisnog odvjetnika, **u pravo građana Unije na učinkovito pravno sredstvo** zaštićeno Poveljom.

Prema mišljenju nezavisnog odvjetnika, **to zadiranje u temeljna prava protivno je načelu proporcionalnosti osobito zato što je nadzor američkih obavještajnih službi opsežan i bez određenog cilja.** Naime, pristup osobnim podacima koji američke obavještajne službe imaju obuhvaća općenito sve ljude i sva sredstva elektroničke komunikacije kao i sve prenesene podatke (uključujući sadržaj komunikacija), bez ikakvog razlikovanja, ograničenja i iznimke s obzirom na postavljeni cilj u općem interesu. U tim okolnostima, nezavisni odvjetnik navodi da se ni u kojem slučaju ne može smatrati da treća zemlja jamči odgovarajuću razinu zaštite, tim više što sustav sigurne luke kako je definiran Komisijinom odlukom ne sadržava prikladna jamstva za izbjegavanje opsežnog i općeg pristupa prenesenim podacima. Naime, nijedno nezavisno tijelo u SAD-u ne može nadzirati povredu načela zaštite osobnih podataka koju prema građanima Unije počinju javni subjekti poput američkih sigurnosnih službi.

S obzirom na takvo utvrđenje povrede temeljnih prava građana, **Komisija je**, prema mišljenju nezavisnog odvjetnika, **morala obustaviti primjenu odluke**, i to bez obzira na to što trenutačno vodi pregovore sa SAD-om radi prestanka utvrđenih povreda. Nezavisni odvjetnik uostalom ističe da to što je Komisija odlučila započeti pregovore sa SAD-om očito pokazuje da je prethodno zaključila da razina zaštite u toj trećoj zemlji, u okviru sustava sigurne luke, više nije odgovarajuća i da odluka iz 2000. više nije prilagođena stvarnoj situaciji.

NAPOMENA: Sud nije vezan mišljenjem nezavisnog odvjetnika. Zadaća nezavisnih odvjetnika je predložiti Sudu, u punoj neovisnosti, pravno rješenje u predmetu za koji su zaduženi. Suci Suda sada počinju vijećati u ovom predmetu. Presuda će se donijeti naknadno.

NAPOMENA: Prethodni postupak omogućuje sudovima država članica da, u okviru postupka koji se pred njima vodi, upute Sudu pitanja o tumačenju prava Unije ili o valjanosti nekog akta Unije. Sud ne rješava spor pred nacionalnim sudom. Na nacionalnom je sudu da predmet riješi u skladu s odlukom Suda. Ta odluka jednako veže i druge nacionalne sudove pred kojima bi se moglo postaviti slično pitanje.

Neslužbeni dokument za medije koji ne obvezuje Sud.

[Cjelovit tekst](#) mišljenja objavljuje se na stranici CURIA na dan objave.

Osoba za kontakt: Iliana Paliova ☎ (+352) 4303 3708

Snimke s objave presude nalaze se na "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106